

Vänner MOT ALLA ODDS

Båda tackar ja till kaffe. Båda vill dricka det svart. De fyller i varandras meningar, tar vid när den andra för ett ögonblick tappar tråden. De kunde vara systrar men kommer från två länder med en väpnad konflikt i bagaget.

Här är berättelsen om Gulnar Mammadovas och Gohar Mamikonyans personliga fredsprocess.

En fredag i oktober förra året träffades Gulnar Mammadova från Azerbajdzjan och Gohar Mamikonyan från Armenien för första gången.

De beskriver mötet som väldigt formellt. De presenterade sig, skakade hand och pratade lite. Ingen av dem hade varit på Åland tidigare. Båda var här för att jobba som volontärer vid Ålands fredsinstytut. Och de ville lära känna varandra.

–Vi hade ett öppet sinne gentemot varandra från första början – vi satt ju i samma båt. Men vi förväntade oss nog inte att vi skulle bli så goda vänner som vi sedan blev, säger Gulnar.

De kommer till Nya Ålands redaktion en torsdag. Bara några dagar senare ska de resa tillbaka sina respektive hemländer. De säger att de har trivts här, att de har lärt sig mycket. Gohar har framför allt arbetat med genusfrågor. Hon har även varit med och planerat kommande projekt som ska göras i samarbete med organisationer i Armenien. Gulnar har bland annat forskat om Ålands erfarenheter av självstyrelse och fredlig konfliktlösning.

Ganska snart efter deras första möte började en vänskap växa fram. De spenderade dagarna på samma arbetsplats och pratade mycket – om böcker och om filmer och om livet i allmänhet. Samtidigt fanns situationen i deras hemländer där i bakgrunden.

Armenien och det östra grannlandet Azerbajdzjan är sedan länge involverade i en konflikt om enklaven Nagorno-Karabach. Båda länder hävdar sin historiska rätt till området. Konflikten fick nytt liv när Sovjetunionen föll och krig bröt ut mellan länderna. Tiotusentals människor dödades och hundratusentals tvingades på flykt. I dag har Armenien kontroll över Nagorno-Karabach samt angränsande områden medan Azerbajdzjan vill ha tillbaka kontrollen över de ockuperade områdena.

Frågan är alltså fortfarande inte löst, trots att det nästa år gått 20 år sedan en vapenvila slöts.

Förutsättningarna att nå en lösning på konflikten försvaras av starka nationalistiska känslor i båda länder. Som i konflikter världen över handlar det om att bygga upp en stark "vi" och "dom" känsla.

–Det finns fiendebilder och stereotyper som bland annat den statliga televisionen hjälper till att bygga upp, konstaterar tjejderna.

Vid ett tillfälle övergick deras diskussion i bråk. Det hela började på ett kafé och fortsatte när de senare gick till en restaurang. Två bekanta bevitnade den hetsiga argumentationen.

–"Ni måste sluta bråka", sade dom till oss. Men det var så svårt, minns Gohar. Diskussionen gällde vems hemland som egentligen var vinnare och vems som var för-

lorare. En av deras vänner sade då något som fick dem båda att stanna upp och fundera:

"Det finns inga vinnare i konflikten, bara förlorare."

Det var en helt ny infallsvinkel för dem. –Jag insåg att vi azerbajdzjaner inte bara hade förlorat territorierna utan också så mycket hos oss själva. Vi hade förlorat vår inre frid, säger Gulnar.

Tiden efter den där dagen pratade de mycket. I deras arbetsrum på fredsinstitutet, bakom en stängd dörr, löstes många knutar.

–Jag höll med om att Armenien också hade förlorat mycket. Att vinna ett område betyder inte allt. Med de stängda gränserna har vi också stängt våra hjärtan för varandra, säger Gohar.

De valde att istället börja fokusera på sånt som de har gemensamt. De enades om att det var okej att inte vara överens i alla frågor, bara deras vänskap inte gick förlorad.

–Vi insåg att vi inte skulle komma någon vart genom att diskutera konflikten. Vi ändrade inte våra åsikter men vi lärde oss att vi kunde stå över dem. Vi fann att våra länder har mycket gemensamt: manipulation, propaganda, så många förstörda liv – men även många bra saker.

De är noga med att understryka att det här är deras berättelse, deras sätt att gå vidare.

–Vi vill inte säga hur någon annan ska göra. Vi vill bara berätta vår historia. Det krävs tid, energi och kraft för att utveckla en vänskap. Vi lyckades bli vänner för att vi var öppna för varandra, säger Gohar.

Ser de optimistiskt på framtiden?

–Que sera sera. Whatever will be, will be. Det som händer händer, säger dom och skrattar.

Det märks att dom trivs i varandras sällskap. Efter att ha vikit in på ett sidospår om att Gohar tycker om att sjunga hittar de tråden igen.

–Man kan inte förutspå framtiden. Du vet inte vad livet kommer att ge dig. Det viktiga är att du tror på den du är och att du känner dig själv, säger Gulnar.

Gohar hyser stark tilltro till dagens unga armenier.

–Våra föräldrar upplevde kriget. Den nya generationen ser resultatet av kriget. Visst finns det unga som säger att de är beredda att strida men jag tror inte att så många kommer att göra det. Majoriteten är för fred och vill lära känna varandra. Det är det vi måste göra. Lära känna varandra.

Gulnar nickar.

–Alla måste inte bli lika goda vänner som jag och Gohar men det måste finnas en ömsesidig respekt.

Annika Kullman
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Foto: Jonas Edsvik
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

Vi hade ett öppet sinne gentemot varandra från första början – vi satt ju i samma båt. Men vi förväntade oss nog inte att vi skulle bli så goda vänner som vi sedan blev.

Vi vill inte säga hur någon annan ska göra. Vi vill bara berätta vår historia. Det krävs tid, energi och kraft för att utveckla en vänskap. Vi lyckades bli vänner för att vi var öppna för varandra.

Ålder: 26 år.

Utbildning: Magister i internationella relationer.

Bor: Baku, Azerbajdzjan.

Gör: Har varit volontär på Ålands fredsinstitut.

Framtidsplaner: Hitta ett jobb i Azerbajdzjan, helst inom en internationell NGO. Vill även studera politisk ekonomi, gärna i Sverige.

GULNAR MAMMADOVA

Ålder: 28 år.

Utbildning: Magister i statsvetenskap och offentlig administration.

Bor: Abovyan, Armenien.

Gör: Har varit volontär på Ålands fredsinstitut.

Framtidsplaner: Hitta ett jobb i Armenien, helst inom en internationell NGO. Vill även studera fredsforskning och genusvetenskap, gärna i Sverige.

GOHAR MAMIKONYAN